Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi

HE 118/2024 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pääasiallinen sisältö

- Esityksen tarkoituksena on kumota Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskeva lainsäädäntö.
- Työkanava Oy on vuonna 2022 perustettu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö.
- Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.
- Työkanava Oy:n toiminta lakkautettaisiin osana valtiontalouden säästötoimia.
- Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Asian tausta ja valmistelu

- Hallitus on neuvotellessaan vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta keväällä 2024 päättänyt osana julkisen talouden tervehdyttämistä koskevia toimia esittää eduskunnalle Työkanava Oy:lle varatun rahoituksen lakkauttamista ja yhtiötä koskevan lainsäädännän kumoamista.
- Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.
- Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 14.5.2024-25.6.2024 Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta.
- Lausuntoa pyydettiin muun muassa useilta eri kunnilta, TE-toimistoilta, ELY-keskuksilta, työmarkkinakeskusjärjestöiltä, ylimmiltä laillisuusvalvojilta, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä.

Nykytila

- Työkanava Oy on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö.
- Yhtiön toimintaa säätelee heinäkuussa 2022 voimaan tullut laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022).
- Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.
- Yhtiö työllistää vain työ- ja elinkeinotoimiston sille palvelukseen osoittamia työnhakijoita.
- Työkanava on yhtiö, joka tuottaa Euroopan unionin valtiontukisäätelyssä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI).
- Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tilikausi 1.1.2023-31.12.2023

- Yhtiön liikevaihto tilikaudella 1.1.2023–31.12.2023 oli 34 056 euroa.
- Liiketappio ennen rahoitustuottoja ja -kuluja oli 1 164 340 euroa ja tilikauden tulos oli kaikkiaan 1 025 621 euroa tappiollinen.
- Ensimmäinen Työkanava Oy:n palvelukseen osoitettu osatyökykyinen työntekijä aloitti työnsä tammikuussa 2023.
- Vuoden aikana työsuhde muodostettiin 22 yhtiöön osoitetun osatyökykyisen työntekijän kanssa, ja vuoden lopussa yhtiöllä oli 17 osatyökykyistä työntekijää eri toimeksiannoissa.
- Yhtiön toimintamalli on työvoiman vuokraus asiakasyrityksille.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

- Eduskunta hyväksyi valtion vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa yhtiölle osoitetun valtionavun poistamisen vuosien 2022-2024 talousarvioista.
- Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.41 (Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan) menot vähenevät pysyvästi 5 000 000 eurolla vuodessa vuodesta 2025 alkaen.
- Sekä vuoden 2022 että vuoden 2023 talousarvioissa myönnetystä kolmivuotisesta siirtomäärärahasta on peruutettu 10 000 000 euroa.
- Vuoden 2024 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 3 000 000 euroa.
- Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.87 (Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle) olevasta vuoden 2023 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 7 000 000 euroa.
- Eduskunta on hyväksynyt nämä muutokset hyväksyessään valtion vuoden 2024 toisen lisätalousarvioesityksen (HE 54/2024 vp – EK 21/2024 vp).
- Työkanava Oy:n käyttöön edellä mainittujen muutosten jälkeen jäävät määrärahat poistetaan valtion talousarviosta, kun yhtiön selvitysmenettely on saatu päätökseen ja lopputilitys saatu.

RRF-rahoitus

- Työkanavalle on myönnetty valtion talousarviossa peruspääomaa Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRF) yhteensä 12 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa euroa on osoitettu yhtiön käyttöön.
- Eduskunta hyväksyi valtion vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa yhtiölle osoitetun valtionavun poistamisen vuosien 2022-2024 talousarvioista.
- Lisätalousarviolla 2024 on myös siirretty Työkanavalle osoitettu RRF-rahoitus muuhun käyttötarkoitukseen.
- Työkanava Oy:n RRF-rahoitus (12 miljoona euroa) korvataan toisella toimenpiteellä saman investoinnin sisällä (Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen, P3C1I1).
- Euroopan unionin neuvosto hyväksyi päivitysehdotuksen 10. heinäkuuta 2024.

Muut vaikutukset

- Yhtiön lopettamisen vaikutukset kotitalouksiin ja perus- sekä ihmisoikeuksiin voidaan arvioida jäävän vähäisiksi yhtiön nykyinen toimintalaajuus huomioon ottaen.
- Yhtiön toiminta on ollut tähän mennessä niin pienimuotoista, että sen markkinapuutetta paikkaava vaikutus voidaan niin ikään arvioida melko vähäiseksi.
- Julkisen talouden näkökulmasta yhtiön lakkauttaminen vähentää valtion menoja, kun yhtiölle valtion talousarviossa varatut valtionavustukset tuloutetaan takaisin valtiolle.
- Arviointi -ja ohjaustehtävän päättymisen voidaan katsoa vähentävän TE-viranomaisten hallinnollisia tehtäviä.

Lausuntopalaute

- Lausuntoja annettiin yhteensä 38 kappaletta.
- Lausunnon antajat jakautuvat sekä esitystä kannattaneisiin että esitystä vastustaneisiin tahoihin.
- Esitystä eivät kannattaneet muun muassa työntekijöiden keskusjärjestöt sekä Työkanava Oy.
- Työvoimaviranomaisissa oli sekä esitystä kannattavia että vastustavia lausunnonantajia.
- Esitystä kannattaneita oli useampi suurempi kaupunki ja työnantajien edustaja, joskaan eivät kaikki näihin ryhmiin kuuluvat lausunnonantajat.
- Esitystä kannattanut valtiovarainministeriö lausui, että koska Työkanava Oy:hyn työllistyneiden määrä on ollut vähäinen, työllistämismahdollisuuden poistumisella ei myöskään arvioida olevan suoria vaikutuksia kuntien talouteen.
    - Kunnilla on mahdollisuus edistää osatyökykyisten työllistymistä julkisten työvoimapalveluiden avulla sekä yleisen toimialansa puitteissa.

Selvitysmenettely

- Eduskunnan hyväksyttyä vuoden 2024 toisen lisätalousarvion (EK 21/2024) kesäkuussa 2024, valtioneuvosto valtuutti yleisistunnossaan työ- ja elinkeinoministeriön tekemään päätöksen yhtiön asettamisesta osakeyhtiölain mukaisesti selvitystilaan.
- Työ- ja elinkeinoministeriö asetti Työkanava Oy:n selvitystilaan 28.6.2024.
- Yhtiö puretaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa, kun laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä on kumottu.

